

Pružanje saveta za zaštitu voća i povrća od bolesti štetočina i korova

Provide advice to protect fruits and vegetables from pests diseases and weeds

student: Nemanja Raić, Poljoprivredni fakultet u Novom Sadu,
malijazavac@yahoo.com

preduzeće/supervisor: AGROPROTEKT, d.o.o., Sombor, dr Dragan Vajgand,
vajgandd@sbb.rs

mentor prakse: Prof. dr Dusan Petrić, Poljoprivredni fakultet u Novom Sadu,
dusanp@polj.uns.ac.rs

ZADATAK: Zadatak studenta u okviru realizacije ove studentske prakse je upoznavanje sa načinom pregleda biljaka i davanja saveta za njihovu zaštitu. Dobijene informacije treba da uporedi sa ste;enim teorijskim znanjima.

1. UVOD

Radnu praksu sam odradio u poljoprivrednoj savetodavnoj službi AGROPROTEKT u Somboru kod dr Dragana Vajganda. Sa radom sam počeo 12.7.2011., a završio 26.7.2011. Cilj mog odlaska na praksu bio je upoznavanje sa načinom pregleda biljaka i davanja saveta za njihovu zaštitu. Osnovni zadatak - da savetima pomognem proizvođačima da smanje štete izazvane uticajem patogena, insekata i korova na krompiru, paprici, paradajzu, luku, jabuci i šljivi i da povežem teoriju naučenu na fakultetu sa praktičnim radom. Sa dr Draganom Vajgandom sam obišao i pregledao preko 500 parcela od Sombora do Novog Sada. To su bile većinom parcele na kojima je uzgajano povrće, ali bilo je tu dosta i platenika i voćnjaka. Dragan mi je pokazao mnogo praktičnih stvari vezanih za biljne bolesti koje su bile prisutne na kulturama. Upoznao me je takođe i sa štetama koje nanose insekti i korovi zastupljeni na tim parcelama.

2. OPIS STANJA POSMATRANIH KULTURA

Posao zaštitara se zasniva na veoma dobrom poznavanju teorijske materije i velikom praktičnom iskustvu. Svakodnevni izlazak na teren je neophodan za ovaj posao. Jedna osoba je dovoljna da daje savete za zaštitu bilja za klijente u toku cele godine i za veći broj vrsta gajenih biljaka.

KROMPIR

Bilo je mnogo parcela na kojima je uzgajan krompir i na većini se javljao isti problem, suša!

Ovaj period jula meseca je bio baš suv, ni kapi kiše nije palo nedeljama, tako da su vlasnici morali da zalivaju krompir u što većoj mogućoj meri, dosta njih nije moglo da se posveti zalivanju jer nisu imali tifone i prateću opremu... Pored suše krompir su mučile i krompirove zlatice, na samo dve parcele ih nisam primetio. Od mikoznih oboljenja se mogla videti *Alternaria solani*, a što se tiče bakterioza i viroza to je bilo relativno i u dosta velikoj meri zavisilo od sadnog materijala koji je korišćen, u većini slučajeva bez bakterioza i viroza su bile one parcele čiji su vlasnici koristili svoj sadni materijal, a obrnuto kod onih koji su ga kupovali.

PAPRIKA

Slično kao i kod krompira i papriku je mučio nedostatak vode, veći zemljoposjednici su uspevali da reše taj problem dok je kod manjih proizvođača zalivanje predstavljalo ozbiljan problem. Lisne vaši su bile prisutne u velikoj meri kao i trips, ali opet ne mogu da bukvalizujem jer je bilo zasada u na kojima nije bilo ni traga insektima niti bilo kakvoj bolesti. Prisustvo lisnih vaši je zavisilo i od prisustva bubamara koji su im prirodni neprijatelji. Na pojedinim gazdvinstima kod paprike u plasteniku u opšte nije rađena hemijska zaštita dok je to bilo neizbežno kod paprike koja se nalazila na otvorenom polju.

KUPUS

Kupusu je falila voda kao i prethodnim dvema kulturama, bilo je jako lepih zasada, propalih, obolelih, istanjiranih i zaoranih (istanjiranih i zaoranih jer se nije mogao ostvariti prinos, a dalja nega bi dovela do još većih troškova). Kupus je mučila buba pod imenom buvač kupusa i bele leptirast vaši, u kupusu nije bilo korova ni na jednoj parceli. Ove godine je cena kupusa bila jako mala, toliko da vlasnici nisu mogli ni da se povrate uložena sredstva.

3. OSTVARENI REZULTATI

Ostvareni rezultat je povećan prinos, koji je nemoguće tabelarno prikazati jer nije vođena statistika. Teško je prikupiti potrebne podatke pošto i sami poljoprivrednici nemaju precizan uvid u to koliko im je povećan prinos u odnosu na prethodne godine. Bez obzira na to što nemaju ustanovljene baze podataka, na osnovu vizuelne procene svi klijenti su bili zadovoljni savetima koje smo im dali. Edukacija poljoprivrednika po pitanju vođenja baze podataka u smislu praćenja prinosa iz godine u godinu bi bila vrlo korisna. Isto tako kada bi svaki poljoprivrednik imao pristup internetu i bio upoznat sa radom na računaru komunikacija između zaštitara i klijenta bi bila olakšana u smislu da zaštitar ne bi morao stalno da obilazi parcelu.

4. ZAKLJUČAK

Cilj pregleda ovih zasada bio je da se proizvođači upozore na patogene, štetne insekte i korove koji bi umanjili prinos na njihovim njivama. Stručnjaci kao što je dr Dragan Vajgand trude se da proizvođači ostvare maksimalan prinos, a izbegnu nepotrebne troškove, npr.: preporučuju jeftinije preparate za tretiranje, koji su isto efikasni kao i oni koji su do deset puta skuplji; govore kada je neophodno tretiranje, da poljoprivrednik ne bi radio više tretiranja koja ne bi imala efekat; takodje ih podučavaju koji je najbolji način da se spreče štetočine bez upotrebe hemijskih sredstava; prepisuju im recepte na kojima tačno piše šta, kada i kako treba da urade.

LITERATURA

- [1] D. Petrić, A. Ignjatović-Ćupina, M. Vuković, Ž. Srđić, Opšta entomologija, 2007.
- [2] Prof. dr Branko I. Konstantinović. Osnovi herbologije i herbicidi, 2011.
- [3] dr Tatjana Kereši, Entomofauna ratarsko-povrtnarskih biljaka, 2010.
- [4] Prof. dr Adam Marić, Opšta fitopatologija, 1991.